

KLASİK TÜRK ŞİİRİNDE KİŞİLERE YAZILAN GAZELLER

Murat ÖZTÜRK

Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van / Türkiye

Anahtar Kelimeler: gazel, methiye, Rumeli şairleri, nazım şekli.

ÖZET

Klasik Türk şiirinde edebi türlerle nazım şekilleri arasında standart bir ilişki yoktur. Bununla beraber bazı konular daha çok belirli nazım şekilleriyle yazılmıştır. Söz gelimi sosyal konular ve mersiyeler daha çok terki-i bend; aşk hikâyeleri, mesnevi; önemli olaylara veya yapılarla tarih düşürme kıt'a; hikmet ve felsefe içerikli fikirler ise rubai nazım şekilleriyle yazılmıştır. Gazel nazım şekli ise daha çok sevgili, aşk, işret ve tasavvuf konuları etrafında yazılmıştır. Gazelde konular genellikle soyuttur ve kurgu ise bu soyutluk üzerine inşa edilmiştir. Gazel nazım şeklinde ele alınan konu, düşünce ve hayaller etrafında edebi geleneğe uygun olarak belirli mazmunlar ve tipler işlenmiştir. Divan şiirinde geleneksel içerik ve işlevinin dışında, doğrudan kişilere hitap eden gazeller de yazılmıştır. Başta Rumeli şairleri olmak üzere gerçek kişiler için yazılan bu gazellerin kurgusu da farklıdır. Soyut konu ve kişiler yerine ismiyle anılan ve övülen bazen de yerilen kişiler şairin muhatabıdır. Bu tarz gazeller, farklılıkları nedeniyle üslup, folklor ve tarih açısından da malzeme sunmaktadırlar. Bu bildiride kişi adları anılarak yazılan gazellerin üslup, tür ve içerik açısından incelemesi yapılmış, edebiyat tarihimiz içindeki özel durumu belirlenmeye çalışılmıştır. Ayrıca bu gazellerin genel olarak hangi edebi tür ve zeminde yazıldıkları üzerine değerlendirmeler yapılmıştır.